

У сусрет додели Нобелових награда, у организацији Центра за научноистраживачки Универзитета у Нишу, др Данијела Костић, редовни професор Природно-математичког факултета Универзитета у Нишу, одржала је 16. октобра у згради Ректората ,предавање о добитницима Нобелове награде за хемију. На почетку предавања проф. Костић је рекла:” Ово предавање говори о Нобеловој награди као институцији и великанима чаробне хемијске науке које не смемо заборавити. Њихова дела допринела су великом напретку читавог човечанства. Њихове биографије треба да буду инспирација за нове генерације научника.”

Професорка Костић је присутне информисала да Нобелову награду додељује Нобелов комитет од 1901. године у пет области: физика, хемија, медицина и физиологија, књижевност и мир. Од 1969. године додељује се и Нобелова награда за економију. У том периоду додељено је 856 Нобелових награда појединцима и организацијама. Само 44 жене су добиле Нобелову награду.

Према речима проф. Костић, Нобелова награда за хемију додељује се сваке године за највеће откриће или унапређење у тој области. До сада је додељено 166 Нобелових награда за хемију. Само је Фредрик Сангер добио две. Током предавања је истакнуто да су само четири жене добиле Нобелову награду за хемију иако у Нобеловом тестаменту изричито стоји да приликом додељивања ове награде не сме бити расне, верске, националне и полне дискриминације.

Професорка Костић је додала да су Нобелове награде за хемију додељиване за открића у области: опште и неорганске хемије, физичке хемије, аналитичке хемије, радиохемије, органске хемије, хемије природних производа, биохемије. У новије време истраживања су комплекснија и мултидисциплинарна тако да је тешко одредити којој области хемије неко откриће припада. Почетком XX века награде су главном добијали појединци, а у XXI веку тимови научника. Такође је и комплексност открића расла у складу са веома бурним и интензивним развојем хемијске науке у XX и почетком XXI века.

Како је илустровала професорка Костић, савремени свет био би незамислив без органских боја (Бајер), етарских уља (Валах), инсулина, без витамина, вештачких ђубрива, Нерстове сијалице, нуклеарне магнетне резонанце, различитих синтетичких једињења, лекова, материјала.

За истраживање витамина додељено је 13 Нобелових награда, 6 за хемију (изоловање и синтеза) и 7 за медицину и физиологију. За истраживање витамина Б12 додељене су 4 Нобелове награде.

Фриц Хабер је добио Нобелову награду за синтезу амонијака који је основа за индустријску производњу вештачких ђубрива, али је синтетисао и бојне отрове који су нанели велику штету човечанству.

За производњу пластичних маса додељене су Нобелове награде Стаудингеру, Циглеру и Нати. Ово откриће је променило савремени свет, али је изазвало велики еколошки проблем који треба тек да се реши.

Откриће радиоактивности и нуклеарне фисије донело је велики број Нобелових награда (8) и за физику и за хемију. Та открића нашла су значајну примену у медицини, археологији, производњи нуклеарне енергије. Такође треба знати да је Павле Савић радио у тиму Ирене Кири, која је била надамак своје друге Нобелове награде за откриће фисије. Нобелову награду добио је њен конкурент Ото Хан. То откриће је злоупотребљено производњом нуклеарних бомби, које су бачене на Хирошиму и Нагасаки и представљају трајну претњу човечанству, рекла је професорка Костић Међу великанима хемије је професорка је истакла Лавослава Ружичку и Владимира Прелога који потичу са ових простора и који су добили Нобелову награду.

Такође треба напоменути, додала је она, да Мендељејев, Луис и неки други славни хемичари као никада нису награђени Нобеловом наградом. Али и да није све у наградама...

Моћ науке и научника је велика, велики је и њихов допринос добробити и напретку човечанства, али је велика и њихова одговорност јер се велики изуми могу преобратити у своју супротност и злоупотребити, закључила је проф. др Данијела Костић на крају свог предавања.